

दैनिक अन्याचा प्रतिकार, महाराष्ट्राचा बुलंद आवाज

रायगड

मुख्य संपादक : सुनील कृष्णजी पोतदार

नगरी

कॉर्प्रेस प्रदेशाध्यक्ष नानाभाऊ

पटोले आज पनवेलमध्ये

इंटक व कॉर्प्रेस कार्यकर्त्त्यांच्या मेलाव्याचे नियोजन पूर्ण

द.रायगड नगरी | पनवेल

महाराष्ट्र प्रदेश कॉर्प्रेस कमिटीचे अध्यक्ष नानाभाऊ पटोले यांच्या प्रमुख उपस्थितीत आज (शुक्रवार दि. ६ जानेवारी) इंटकचे अधिवेशन व पनवेल शहर कॉर्प्रेस कार्यकर्त्त्यांचा मेळावा पार पडणार आहे. या धर्तीवर पनवेलमध्ये नियोजन पूर्ण करण्यात आले असून पनवेल शहर जिल्हा कॉर्प्रेसचे अध्यक्ष अभिजीत पाटील, तालुकाध्यक्ष नंदराज मुंगांजी, ओबोसी सेल जिल्हाध्यक्ष वैभव पाटील व प्रताप गावंड यांनी कर्नाळी स्पोर्ट्स अकॉडली येथे हेलिपॅडची पाहणी करून नियोजनाचा आदावा घेतला.

शुक्रवारी सकाळी ९०:३० वाजता नानाभाऊ पटोले यांचे कळंबोली महाराष्ट्र येथे अगमन व स्वागत होणार आहे. त्यानंतर कळंबोली

सर्कल येथून पनवेलच्या दिशेने बाईक रॅली काढप्यात येईल. पनवेल येथे पोहोचल्यावर

सर्वप्रथम डॉ.बाबासाहेब अंबेडकर पुतळ्याला अभिवादन व छत्रपती शिवाजी महाराज चौक येथे शिवायांच्या अश्वारूढ पुतळ्याला अभिवादन केले जाणार आहे. त्यानंतर ठीक

११ वाजता पनवेल शहरातील आद्य क्रांतीकारी वासुदेव बळवंत फडके नाटव्याहृत महाराष्ट्र

इंटकच्या राज्यस्तरीय अधिवेशनाचे व कॉर्प्रेस कार्यकर्त्त्यांच्या मेळाव्याचे उद्घाटन प्रदेशाध्यक्ष नानाभाऊ पटोले यांच्या हस्ते करण्यात येणार आहे. त्याच्याबोर 'हात से हात जोडो'

अभियानासंदर्भात माहिती व नियोजन करण्यात येणार आहे. तसेच अन्य पक्षातून कॉर्प्रेसमध्ये येणार आहे. या मेळाव्याचा जाहीर पक्षप्रवेश यासह विधिमहत्वाच्या विषयावर चर्चा करण्यात येणार आहे. या मेळाव्याचा पनवेल, नवी मुंबई व

रायगड जिल्हातील कॉर्प्रेस कार्यकर्त्त्यांनी मोठ्या

प्रदेश कार्याध्यक्ष तथा रायगड जिल्हा कॉर्प्रेस अध्यक्ष महेंद्र घरत, पनवेल कॉर्प्रेस निरीक्षक

माजी आमदार हस्तनागून खलिफे, पनवेल शहर जिल्हाध्यक्ष अभिजीत पाटील, मुंबई अध्यक्ष

रामरोठ ठाकूर यांच्याकडून कर्मवीर भाऊराव पाटील विधापीठकरिता पाच कोटीची देणगी

सातारा | वृत्तसंस्था

रयत शिक्षण संस्थेचे संस्थापक कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या स्वप्नपूर्वीच्या रूपाने स्पृहापान झालेल्या कर्मवीर भाऊराव पाटील विधापीठाला रयत शिक्षण संस्थेच्या मैनेजिंग कॉर्सिलचे सदस्य थोर देणीदार लोकनेते रामशेठ ठाकूर यांनी पाच कोटी रुपयांची देणगी दिली. सदव्या धनादेश लोकनेते रामशेठ ठाकूर यांनी रयत शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष खासदार शरद पवार यांच्याकडे सातारा येथे झालेल्या सोहळ्यात सुपूर्द केला. यावेळी सर्व उपस्थितींनी लोकनेते रामशेठ ठाकूर यांचे आभार व्यक्त करत त्यांच्या कार्याचे कौतुक केले.

रयत शिक्षण संस्थेचे सांसद खासदार शरद पवार यांच्या सुवर्णमहोत्सवी सक्रिय कार्यकाळ पूर्ण झाल्याबद्दल त्यांच्या ८२ व्या वाढदिवसाचे औचित्य साधून संस्थेने विशेष अभीष्टिंवित व कृतज्ञता सोहळा समारंभ आयोजित केला होता. खासदार श्रीनिवास पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या या समारंभास प्रमुख अतिथी म्हणून ज्येहे शास्त्रज्ञ डॉ. रघुनाथ माशेलकर, तर संस्थेचे मैनेजिंग कॉन्सिल सदस्य माजी खासदार लोकनेते रामशेठ ठाकूर, आमदार दिलीप वळसे-पाटील, सिम्बॅयसिसचे श. बा. मुजुमदार यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

कर्मवीर अणणी रयत शिक्षण संस्थेच्या माध्यमातून आपल्या सगळ्यांसाठी शिक्षणाचे दालन

उभे केले. आपली ही संस्था देशातील महत्वाची संस्था असून ती नव्या वळणावर आहे. या पुढच्या काळात संस्थेने भविष्याचा वेत घेऊन नाविच्यूर्प व अद्यावत शिक्षण द्यावे, असे प्रतिपादन संस्थेचे.

या समारंभात डॉ. रघुनाथ माशेलकर यांच्या हस्ते खासदार शरद पवार यांना मानपत्र व सन्मानचिन्ह देऊन सन्मानित करण्यात आले. संस्थेचे चेअरमन डॉ. अनिल पाटील यांनी मनोगत व्यक्त केले. सचिव प्राचार्य डॉ. विठ्ठल शिवणकर यांनी प्रासादाविक, सूक्ष्मसंचालन प्रा. डॉ. सविता मेनकुदळे यांनी,

मानपत्राचे वाचन प्राचार्य डॉ. शिवलिंग मेनकुदळे यांनी केले, तर उपस्थितींचे आभार संस्थेचे सहस्रचिव राजेंद्र साळुंखे यांनी मानले.

गेल्या पन्नास वर्षांमध्ये संस्थेच्या व्यासपीठावरून खासदार शरद पवार यांनी विचार व्यक्त केलेल्या भाषणांचे संकलन केलेल्या 'र्यातच्या विचारामध्यावरून' या ग्रंथाचे तसेच विधिक कार्यक्रमांमधील छायाचित्रांचे संकलन करून सुवर्णबिंदू या कॉफी टेबल बुकचे व शरदोत्सव या दृकशाराय डॉ.क्युमेंटेरीचे प्रकाशन करण्यात आले तसेच रयतवाणी कम्युनिटी रेडिओ स्टेशनचे उद्घाटन करण्यात आले.

याप्रांत आपली ही संस्था देशातील महत्वाची

नवीन पनवेल उद्घाणपुल आणि एचडीएफसी सर्कल काँकिटीकरण कामाचा शुभारंभ

आ.प्रशांत ठाकूर यांच्या नेतृत्वामुळे कामाला मिळाली मंजुरी

द.रायगड नगरी | पनवेल

भाजपचे रायगड जिल्हाध्यक्ष आमदार प्रशांत ठाकूर यांच्या नेतृत्वाखाली व भाजपचे शहर उपाध्यक्ष संदीप पाटील यांच्या पुढाकाराने झालेल्या रास्ता रोके आंदोलनामुळे नवीन पनवेल उद्घाणपुल आणि एचडीएफसी सर्कल काँकिटीकरण करण्याच्या कामाला सिडकोने ०२ कोटी ४८ लाख रुपयांची मंजुरी मिळाली होती. त्या विकासकामाचा शुभारंभ आज (दि. ०५) पनवेल महानगरपालिकेचे सभागृहनेते परेश ठाकूर यांच्या प्रमुख उपस्थितीत झाले.

या कार्यक्रमास माजी महापौर कविता चौतमोल, माजी उपमहापौर चारशीला घरत, शहर अध्यक्ष जयंत पगडे, माजी नगराध्यक्ष संदीप पाटील, माजी नगरसेवक संतोष शेंदी, समीर ठाकूर, माजी नगरसेविका सुशीला घरत, राजश्री वावेकर, युवामार्गा उत्तर रायगड जिल्हाध्यक्ष मुरुशे नेतून, सिडकोचे कार्यकर्ता अभियंता अनिल बैले, वाहतूक शांतो अधिकारी संजय नाळे, उदित नाईक, श्रीनिवास कोडल, तन्मय बिरजे, विवेक हान, अक्षय शिंगा, शिवाजी भाट, याच्यासह इतर

मान्यवर उपस्थित होते.

नवीन पनवेल माध्यमातून महामार्गाला जोडणाऱ्या या पुलामुळे

पनवेल तालुक्यातील नेरे आणि माथेरानकडे जाणारी शेंकडे गावे,

वाड्या, पाड जोडली असून दूनवलण्याचा हा प्रमुख मार्ग आहे. या

उद्घाणपुलाची पावसामुळे दुरावस्था झाली होती. या खड्ड्यामुळे

रोज अपघात होऊन अनेक जण जखमी झाले असल्याच्या

घटना घडल्या आहेत. या पूलावरील दोहोरी बाजूला सिंमेंट कॉटीकरण होणे गरजेचे असताना सिडको त्याकडे दुर्लक्ष करीत असल्याने हा

उद्घाण पूल खड्डे मुक्त करण्यासाठी आमदार प्रशांत ठाकूर यांच्या

नेतृत्वाखाली भर पावसामध्ये पूलावर रास्ता रोको आंदोलन

जेट पत्रकार माधवराव पाटील यांना वाढदिवसाच्या शुभेच्छा देताना दैनिक रायगड नगरी संपादक राकेश पितळे, पत्रकार अरविंद पोतदार, निवृत एस.टी कर्मचारी जनार्दन ठाकूर

कॉर्प्रेस प्रदेशाध्यक्ष नानाभाऊ

पटोले आज पनवेलमध्ये

इंटक व कॉर्प्रेस कार्यकर्त्त्यांच्या मेलाव्याचे नियोजन पूर्ण

कांकिटीकरण दर्पणकाकारी

आचार्य वाळशास्त्री जांभेकर-(१८१२-१८४६)

महाराष्ट्रातील पहिले समाजसुधारक, पहिले मराठी वृत्तपत्रकार व संपादक, महाराष्ट्रातील पहिले शत्रुघ्नीशंशोधक, लोकशिक्षणाचे आद्य पर्वतक, ज्ञानेश्वरीचे आद्य पक्षाशक, दर्पणकार आचार्य वाळशास्त्री जांभेकर यांच्या स्मृतीस विनम्र अभिवादन!

६ जानेवारी
पत्रकार दिनाच्या
हार्दिक शुभेच्छा!

पत्रकारांनी बाळशास्त्री जांभेकरांचा आदर्श घ्यावा

कोकण ही नरसत्तांची खाण आहे. आकाशाला गवसणी घालणाऱ्या विभूती या लाल मातीत जन्मल्या. त्यात आचार्य विनोबा भावे, डा.बाबासाहेब अंबेडकर, अर्थतज्ज डॉ.सी.डी देशमुख, म.म.दत्तो वामन पोतदार, महर्षी धोंडो केशव कर्वे, स्वाध्यायकार पांडुरंगशास्त्री आठवले, थार निरुपणकार डॉ. श्री नानासाहेब धर्माधिकारी इत्यादीचा समावेश होतो.

बाळशास्त्री जांभेकर त्या विभूतीपैकी एक आहेत. प्रकांड बुद्धिमत्ता, अफाट स्मरणशक्ती, वाचनाची आवड, विधिभाषांवर कमांड, कमालीची जिद, व धयेन निश्चितीने झापाटलेल्या जांभेकरांची पेपुले (जि.सिंधुरूप) ही जन्मभूमी. त्यांचे इ.चौथी पर्यंत विशेष मायधूमीत झाले. पेंमुळे हे गाव मराठी भाषिक पत्रकारांचे तीर्थक्षेत्र आहे. दि. ६ जानेवारी हा दिवस पत्रकार दिन साजरा केले जातो. पत्रकारितेत उत्कृष्ट काम करण्याचा पत्रकाराना बाळशास्त्रीच्या स्मृतिप्रियर्थ दर्पण पुरस्काराने सन्मानित केले जाते. या गावी बाळशास्त्रीचे राष्ट्रीय स्मारक उभारले असून दरवर्षी तेथे पत्रकार दिनाचा मुख्य कार्यक्रम आयोजिला जातो.

बाळशास्त्री जांभेकरांची अफाट बुद्धिमत्ता व तीव्र स्मरणशक्ती पाहून या हिंद्याला कोंदट पाढण्यास संस्कृतत झापू छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांची संगत सोबत लाभली. शैक्षणिक प्रयोग करण्यास त्यांना मोठे व्यासपीठ मिळाले. प्रा.अर्लिंगर यांच्या मार्गदर्शनामुळे गणित व ज्योतिषशास्त्राचा अभ्यास केला. अनेक जागतिक भाषा आत्मसात करता आल्या. प्रखर बुद्धी, अफाट वाचन व पराकोटीची जिद असल्यामुळे अवघ्या ३४ वर्षांच्या आयुर्मानात त्यांनी अनेक जागतिक विक्रम केले. एल्फेस्टन हायस्कूलमध्ये

शिक्षक, प्रा.हावर्ड यांनी स्थापन केलेल्या ज्युनिअर कॉलेजचे प्राचार्यपद भूषिविले. शासकीय नॉर्मल स्कूलचे अध्यक्षकी झाले. रोयल एशियाटिक सोसायटीच्या कार्यात भाग घेणारे ते पहिले भारतीय विद्वान ठरले.

शिक्षणातज्ज बाळशास्त्री असा नामोळेख करण्याजोगी त्याची शिक्षण क्षेत्रातील कामगिरी आहे. विद्यार्थ्यांना विषयांवै आकलन सहजगत्या होण्याजोगी पुस्तके त्यांनी तीयार केली. त्यात नीतिकथा, सारसग्रह, भौगोल, इतिहास, गणित, व्याकरण इ.चा समावेश आहे. ज्ञानक्षरी हा ग्रंथ प्रथमच मुद्रित स्वरूपात वाचकांच्या हाती त्यांनी दिला. बाटवून ख्रिंशन झालेल्या श्रीपाद शेषांगीला शुद्ध करून हिंदू धर्मात घेतले. तसेच सर्वत्र शुद्धीकरण चळवळ राबली. त्यांनी सतीची चाल, बालविवाह, खीभून हव्या, मुलींची विक्री तसेच अंधश्रद्धेस विरोध करून ते पहिले समाजसुधारक बनले. त्या काळात मराठी भाषिक वर्तमानपत्र नव्हते. ही उपीव तूऱ होण्यासाठी दर्पण नावाचे सासाहिक सुरु केले. काही महिन्यांनी इंग्रजी भाषेतही ते काढले. एवढेच नव्हते तर सर्व विषयाचा सार असलेले दिशदंशन हे मासिक चालू करून मराठी भाषेत वृत्तपत्र सृष्टीचा पाया घातला. म्हणून पौंगुले हे गाव मराठी भाषिक पत्रकारांची पंढरी बनली. शिवाय दि. ६ जानेवारी हा दिवस पत्रकार दिन साजरा होऊ लागला. समाजहितींसाठी लेखणी चालविण्याच्या पत्रकारांना दर्पण पुरस्काराने सन्मानित केले जाते. या गावी बाळशास्त्रीचे राष्ट्रीय स्मारक उभारले असून दरवर्षी तेथे पत्रकार दिनाचा मुख्य कार्यक्रम आयोजिला जातो.

त्याच्यात तसेच शास्त्रीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी इंग्रजी, संस्कृत व अन्य भाषांवर प्रभुत्व गाजविले. मुर्डीत आल्यानंतर बाळशास्त्रीच्या झानाला धुमारे फुटले. येथे त्याना प्रखर बुद्धीमोरे भित्र भेटले. सखोल वाचनासाठी एशियाटिक लायभरी सारखे मोठे ग्रथलय मिळाले. देशभक्त दावार्भाई नौरोजी व केळनाना छत्रे यांच्याकडे इंग्रजी व संस्कृत शिकण्यासाठी पाठविले. तसेच नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या इंग्रजी शाळेत दाखल करून अवघ्या ५ वर्षांमध्ये तेथील अभ्यासक्रम पूर्ण करून त्यांनी

